Talousvaliokunta

E 85/2015 VP ENERGIAUNIONIN TILAA KOSKEVA KATSAUS 2015

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esitämme seuraavaa:

Yleiset huomiot

Euroopan komission tiedonannossa ”Energiaunionin tilaa koskeva katsaus 2015”[1] todetaan, että Euroopan on säilytettävä johtoasemansa siirtymisessä vähähiiliseen talouteen myös Pariisin ilmastokokouksen jälkeen. Tähän energiasiirtymään liittyy merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia ja Euroopan komission energiaunionipakettiin[2] onkin kirjattu tavoite saavuttaa maailmanlaajuinen johtoasema uusiutuvan energian alalla. Samalla energiaunionipaketissa linjataan, että uusiutuvaa energiaa on tuettava markkinapohjaisilla järjestelmillä. Onkin tärkeää, että myös Suomessa uusiutuvan energian lisäämistä tuettaisiin pääosin markkinapohjaisilla mekanismeilla, jotta uusiutuvan energian lisäys toteutetaan mahdollisimman kustannustehokkaasti. Toisaalta kestäväpohjaisiin energiahankkeisiin tarvitaan innovaatiorahoitusta. Lisäksi kotimaisella tutkimus- ja kehitysrahoituksella tulisi turvata monipuolinen teknologian ja palveluliiketoiminnan kehitys, jotta Suomi pysyy myös jatkossa puhtaiden ratkaisujen kärkimaana.

Vaikutukset Suomelle

Komissio tulee tekemään vuoden 2016 alkupuoliskolla ehdotuksia päästökauppaan kuulumattomien kasvihuonekaasu (khk)-päästöjen (eli taakanjakosektorin) vähentämistavoitteen toteuttamiseksi. VTT:n selvityksen[3] mukaan taakanjakosektorin vuoden 2030 tavoitteella suuri merkitys päästöjen vähentämisen kustannuksiin, mikäli päästövähennystavoite asetetaan yli 35–36 % (vertailuvuosi 2005). Toisaalta taakanjakosektorilla on lukuisa määrä toimijoita, joten nykytiedon perusteella ei pystytä tekemään tarkkoja arvioita, kuinka suuriksi khk-päästöjen vähennyskustannukset lopulta kasvavat. Olisikin erityisen tärkeää, että asia tutkittaisiin perusteellisesti, jotta kustannustehokkuus tulisi mahdollisimman hyvin huomioitua Suomen tavoitteissa.

EU-tasolla noin kolmannes taakanjakosektorin khk-päästöistä on peräisin liikenteestä. VTT:n selvitysten mukaan myös Suomessa liikennesektorin khk-päästöjen tulisi merkittävästi vähentyä vuoteen 2030 mennessä, jotta taakanjakosektorin khk-päästötavoitteet saavutettaisiin kustannustehokkaasti[3]. Suomella on erinomaiset mahdollisuudet kehittää ja investoida 2. sukupolven biojalosteiden tuotantoon, joka käyttäisi kotimaista puuperäistä raaka-ainetta. Toisaalta maankäyttöön,

[1] Euroopan komissio. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille. Energiaunionin tilaa koskeva katsaus 2015. Bryssel 18.11.2015. COM(2015) 572 final.

[2] Euroopan komissio. Energiaunionipaketti. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille. Joustavaa energiaunionia ja tulevaisuuteen suuntautuvaa ilmastopolitiikkaa koskeva puitestrategia. Bryssel 25.2.2015. COM(2015) 80 final.

[3] Koljonen, Tiina; Honkatukia, Juha; Pursiheimo, Esa; Lehtilä, Antti; Sipilä, Kai; Nylund, Nils-Olof; Lindroos, Tomi J. 2014. EU:n 2030 -ilmasto- ja energiapaketin vaikutukset Suomen energiajärjestelmään ja kansantalouteen. Taustaraportti. VTT Technology 170. VTT, Espoo, 66 s. + liitt. 2 s. http://www.vtt.fi/inf/pdf/technology/2014/T170.pdf

VTT
Vuorimiehentie 5, Espoo
PL 1000, 02044 VTT
Puh. 020 722 111
Faksi 020 722
etunimi.sukunimi@vtt.fi
www.vtt.fi
Y-tunnus 0244679-4

maankäytön muutokseen ja metsätalouteen koskevan sektorin (eli ns. LULUCF-sektori) käsittely on kesken, ja on erityisen tärkeää, että LULUCF-sektorin ratkaisussa huomioidaan Suomen kaltaisten metsäisten maiden erityispiirteet.

Energiankäytön tehokkuus kuuluu luonteensa mukaisesti pitkälti paikallisen tai kansallisen vastuun piiriin. EU:n energiaunionipaketissa kiinnitetään erityisesti huomiota rakennus- ja liikennesektoreihin. Tavoitteena on lisätä rakennusten energiatehokkuutta kaukolämmön ja -jäähdytyksen avulla sekä liikenteen energiatehokkuutta tiukentuvien hiilidioksidipäästövaatimusten ja liikenteen hallinnan avulla. Sekä rakennusten että liikenteen energiatehokkuutta on mahdollista parantaa älykkäillä integroiduilla ratkaisuilla. Energiaunionipaketin keskeisiä tavoitteita ovatkin kuluttajien aseman vahvistaminen ja markkinoiden joustavuuden vahvistaminen lisäämällä älykkäitä järjestelmiä. Toisaalta nykytiedon perusteella ei pystytä arvioimaan, kuinka suuri kyseinen energiatehokkuuspotentiaali todellisuudessa on ja miten se pystyttäisiin täysimääräisesti realisoimaan. Tarvitaankin lisää suuren kokoluokan demonstraatiohankkeita, joissa pystytään kehittämään älykkäitä järjestelmiä sekä arvioimaan niiden liiketoimintapotentiaaleja.

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaisesti Suomen energia- ja ilmastostrategiaa ollaan parhaillaan uudistamassa. Toisaalta vuodesta 2016 on samalla tulossa energiaunionin tärkeä täytäntöönpanovuosi. Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa olisikin huomioitava energiaunionin kaikki viisi ulottuvuutta: energiaturvallisuus, yhdentyneet EU:n energiamarkkinat, energiatehokkuus, vähähiiliseen talouteen siirtyminen sekä tutkimus, innovointi ja kilpailukyky. Erityisesti energiatehokkuuteen tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota ja varmistaa, että yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto sekä kaukolämpö- ja jäähdytys ovat jatkossakin kilpailukykyiset. Tukemalla tutkimusta ja innovointia Suomella olisi myös mahdollisuus saavuttaa maailmanlaajuinen johtoasema erityisesti uusiutuvia energialähteitä koskevissa toisen sukupolven teknologioissa sekä älykkäissä järjestelmissä.

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Jouko Suokas	Tiina Koljonen
Executive Vice President	Research Team Leader